

Î N C H E I E R E

04 mai 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

În componență:

Președintele completului, judecătorul – Valeriu Doagă
Judecătorii – Tamara Chișca-Doneva, Nicolae Craiu

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursului declarat de
Întreprinderea de Stat, Compania Aeriană „Air Moldova”,

în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de reprezentantul
Alexandrei Rusu, avocatul Dorel Rusu împotriva Întreprinderii de Stat, Compania
Aeriană „Air Moldova” cu privire la constatarea prestării serviciului necorespunzător,
repararea prejudiciului moral, încasarea compensației, penalității și a cheltuielilor de
judecată,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 22 noiembrie 2016,

c o n s t a t ă :

La data de 02 decembrie 2014 reprezentantul Alexandrei Rusu, avocatul Dorel
Rusu a depus cerere de chemare în judecată împotriva Întreprinderii de Stat „Air
Moldova” (în continuare – ÎS CA „Air Moldova”) cu privire la constatarea prestării
serviciului necorespunzător, repararea prejudiciului moral, încasarea compensației,
penalității și a cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii a invocat că la 07 iunie 2014 Alexandra Rusu a procurat bilet
electronic tur-retur pe ruta Roma-Chișinău-Roma, pentru data de 22 august 2014 și
respectiv 05 septembrie 2014.

Susține că la 22 august 2014, ora 11.50 Alexandra Rusu s-a prezentat la aeroport
cu 3 ore înainte de zbor, conform noilor reguli a pîrîtului, însă la ora 19.00 a decolat cu
peste 4 ore întârziere, ultima nefiind anunțată despre motivele reținerii zborului.

Consideră că astfel de condiții sunt inacceptabile, nu corespund calității și
standardelor prevăzute.

Subliniază că distanța rutei ortodromice Roma-Chișinău este de aproximativ 966
mile (1555 km) și conform pct. 16 lit. b), pct. 17, pct. 18 lit. b), pct. 25 lit. a) și pct. 26
din Regulamentul privind compensarea și asistența pasagerilor în eventualitatea
refuzului la îmbarcare și anulării sau întârzierii prelungite a zborurilor, aprobat prin
Hotărîrea Guvernului nr.836 din 08 noiembrie 2012, pasagerii au dreptul să primească o
compensație de 400 euro, mese și băuturi răcoritoare, apeluri telefonice gratuite.

Afirmă că la 01 septembrie 2014 s-a adresat pîrîtului cu cerere prealabilă solicitînd achitarea compensației de 400 de euro, însă răspuns nu a primit.

Solicită constatarea prestării unui serviciu necorespunzător de către ÎS CA „Air Moldova”, încasarea din contul pîrîtului a compensației în mărime de 400 de euro, a penalității în mărime de 3480 de euro, a prejudiciului moral în mărime de 80000 de lei și a cheltuielilor de judecată.

Prin hotărîrea Judecătorei Ciocana mun. Chișinău din 15 iunie 2015 s-a admis parțial acțiunea; s-a încasat de la ÎS CA „Air Moldova” în beneficiul Alexandrei Rusu suma de 400 de euro în lei moldovenești conform cursului valutar al Băncii Naționale a Moldovei la data executării hotărîrii cu titlu de compensație, suma de 1480 de euro în lei moldovenești conform cursului valutar al Băncii Naționale a Moldovei la data executării hotărîrii cu titlu de penalitate, iar în total s-a încasat suma de 1880 de euro în lei moldovenești conform cursului valutar al Băncii Naționale a Moldovei la data executării hotărîrii; s-a respins acțiunea în partea pretențiilor cu privire la încasarea sumei de 2000 de euro cu titlu de penalitate, sumei de 80000 de lei cu titlu de prejudiciu moral și cheltuielilor de judecată, ca neîntemeiată; s-a încasat de la ÎS CA „Air Moldova” suma de 22,95 de lei și de la Rusu Alexandra suma de 13,90 de lei în beneficiul statului cu titlu de cheltuieli poștale suportate de instanța de judecată.

În susținerea poziției, prima instanță a reținut că ÎS CA „Air Moldova” a încălcat prevederile art.984 din Codul civil și nu și-a executat obligațiile în modul corespunzător așa cum a fost prevăzut în bilet, constatîndu-se întîrzierea zborului programat pentru data de 22 august 2015, ora 14.50, fapt recunoscut de reprezentantul pîrîtului în ședința de judecată.

La fel, prima instanță a constatat că pîrîta se află în întîrziere de 74 de zile privind achitarea compensației legale de 400 de euro reclamantei, iar pentru perioada respectivă urmează a fi încasată de la ÎS CA „Air Moldova” în beneficiul Alexandrei Rusu penalitatea în mărime de 5% din suma compensației legale, ceea ce constituie suma de 1480 de euro. Totodată, reclamanta nu a urmat opțiunile prevăzute la art. 32 alin. (2) din Legea privind protecția consumatorilor nr. 105 din 13 martie 2003 și nu poate beneficia de penalitate în mărime de 10% din prețul serviciului.

Prima instanță a mai reținut că acordarea unei compensații bănești suplimentare sub formă de prejudiciu moral, nu este întemeiată, or în afară de motivul pierderii ireversibile a timpului pentru care instanța a încasat de la pîrît compensația în mărime de 400 de euro, reclamanta nu a dovedit existența prejudiciului.

Totodată, prima instanță a reținut că instanța de judecată a suportat cheltuieli poștale în sumă de 36,85 de lei pentru citarea părților, acestea se încasează de la pîrît și reclamantă proporțional părții admise și părții respinse din acțiune.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 20 ianuarie 2016 s-a admis apelul declarat de ÎS CA „Air Moldova”, s-a casat hotărîrea Judecătorei Ciocana mun. Chișinău din 15 iunie 2015 și s-a emis o nouă hotărîre prin care s-a respins integral acțiunea ca fiind neîntemeiată.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 20 iulie 2016 s-a admis recursul declarat de reprezentantul Alexandrei Rusu, avocatul Dorel Rusu, s-a casat decizia Curții de Apel Chișinău din 20 ianuarie 2016 și s-a restituit pricina spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău în alt complet de judecată.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 22 noiembrie 2016 s-a admis apelul declarat de ÎS CA „Air Moldova”; s-a modificat dispozitivul hotărîrii Judecătorei Ciocana din 15 iunie 2016 în partea încasării de la ÎS CA „Air Moldova” în beneficiul

Alexandrei Rusu suma în valoare de 400 de euro, în lei moldovenești conform cursului valutar al Băncii Naționale a Moldovei la data executării hotărârii cu titlu de compensație și în partea prin care s-a încasat suma totală de 1880 de euro. S-a încasat de la ÎS CA „Air Moldova” în beneficiul Alexandrei Rusu suma în lei moldovenești echivalentă cu valoare a 250 de euro, conform cursului valutar BNM la data executării hotărârii, cu titlu de compensație; suma în lei moldovenești echivalentă cu valoare a 1480 de euro, conform cursului valutar BNM la data executării hotărârii, cu titlu de penalitate, iar în total s-a încasat suma în lei moldovenești echivalentă cu valoare a 1730 de euro, conform cursului valutar BNM la data executării. S-a menținut hotărârea instanței de fond în partea prin care s-au respins ca neîntemeiate: pretențiile reclamantei Alexandra Rusu cu privire la încasarea sumei de 2000 de euro cu titlu de penalitate, a sumei de 80000 de lei cu titlu de prejudiciul moral și de compensarea cheltuielilor de judecată. S-a încasat de la ÎS CA „Air Moldova” suma de 22,95 de lei și de la Rusu Alexandra suma de 13,90 de lei în beneficiul statului cu titlu de cheltuieli poștale suportate de instanța de judecată.

În susținerea poziției, instanța de apel a reținut că chiar dacă distanța ortodromică de zbor pe ruta Roma-Chișinău este de 1454 de km, pîrîtul este întotdeauna ținut să despăgubească reclamanta prin compensarea daunei pentru întârzierea zborurilor, în mărimea prevăzută la pct.18 lit.a) din Regulamentul privind compensarea și asistența pasagerilor în eventualitatea refuzului la îmbarcare și anulării sau întârzierii prelungite a zborurilor, care constituie 250 de euro.

La data de 06 martie 2017 ÎS CA „Air Moldova” a declarat recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 22 noiembrie 2016 solicitînd admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe cu emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

În motivarea recursului a relatat că amînarea (reținerea) efectuării cursei aeriene pe ruta Chișinău-Roma din 22 august 2014 a avut loc și a fost necesară din cauza survenirii a unor defecțiuni tehnice a aeronavei, iar intimata nu a probat faptul că amînarea cursei a avut loc din intenție sau din culpă gravă a recurentului.

Invocînd prevederile art.21 din Legea privind protecția consumatorilor, consideră că intimata acceptînd transportarea sa în alt termen decît cel stabilit în bilet, a fixat un nou termen, fiind în drept să solicite doar reducerea prețului pentru bilet.

Susține că instanțele inferioare nu au aplicat dispozițiile art. 988 alin.(2) din Codul civil, art.21 din Legea privind protecția consumatorilor, art.19 din Convenția de la Montreal din 28 mai 1999, Regulamentul (CE) nr. 261/2004 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 februarie 2004 de stabilire a unor norme comune în materie de compensare și de asistență a pasagerilor în eventualitatea refuzului la îmbarcare și anulării sau întârzierii prelungite a zborurilor și de abrogare a Regulamentului (CEE) nr. 295/91 (în continuare – Regulamentul (CE) nr.261/2004) care prevede obligația căraușului de a plăti compensație doar în cazul anulării zborului.

Consideră că atît legislația națională cît și cea internațională nu prevede obligația căraușului aerian la despăgubirea pasagerilor în cazul întârzierii prelungite a zborului, dar Regulamentul (CE) nr. 261/2004 stabilește doar obligația căraușului de a acorda asistență pasagerilor care include mese, băuturi răcoritoare, apeluri telefonice, cazare.

Examinînd temeiurile recursului în raport cu materialele pricinii civile, completul Colegiului civil comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul este inadmisibil pentru următoarele motive.

Potrivit art. 431 alin. (2) din Codul de procedură civilă, asupra admisibilității recursului decide un complet din 3 judecători.

În conformitate cu art. 432 din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sînt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

(2) Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

- a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;
- b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;
- c) a interpretat în mod eronat legea;
- d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

(3) Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

- a) pricina a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;
- b) pricina a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;
- c) în judecarea pricinii au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;
- d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;
- e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;
- f) hotărîrea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

(4) Săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

(5) Temeiurile prevăzute la alin.(3) se iau în considerare de către instanță din oficiu și în toate cazurile.

În conformitate cu art. 433 din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care:

- a) recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin.(2), (3) și (4);
- b) recursul este depus cu omiterea termenului de declarare prevăzut la art. 434;
- c) persoana care a înaintat recursul nu este în drept să-l declare;
- d) recursul se depune în mod repetat după ce a fost examinat.

Conform art. 434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărîrii sau a deciziei integrale. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Completul constată că din materialele cauzei nu poate fi stabilit momentul comunicării recurentului a deciziei Curții de Apel Chișinău din 22 noiembrie 2016 (f.d.128-132) pentru a determina respectarea termenului legal de declarare a recursului, însă decizia recurată a fost expediată participanților la proces prin scrisoarea de însoțire nr. 33270 din 14 decembrie 2016 (f.d. 133), iar recursul a fost expediat la data de 06 martie 2017, fapt confirmat prin amprenta sigiliului aplicată pe plic (f.d.144), prin urmare calea de atac se consideră exercitată în termen.

Argumentele invocate în recurs precum că, amînarea (reținerea) efectuării cursei

aeriane pe ruta Chișinău-Roma din 22 august 2014 a avut loc și a fost necesară din cauza survenirii a unor defecțiuni tehnice a aeronavei, iar intimata nu a probat faptul că amânarea cursei a avut loc din intenție sau din culpă gravă a recurentului, nu pot fi reținute, deoarece în contractele de transport sarcina probațiunii privind transportarea în termen a pasagerilor și bagajelor îi revine căraușului, or potrivit art. 984 alin.(1) din Codul civil, căraușul este obligat să transporte pasagerul și bagajele sau încărcătura în termenele stabilite de lege sau de contract, iar în lipsa unor astfel de termene, într-un termen rezonabil.

Mai mult, potrivit art.19 din Convenția pentru unificarea anumitor reguli referitoare la transportul aerian internațional, încheiată la Montreal la 28 mai 1999, la care Republica Moldova a aderat prin Legea nr.254 din 05 decembrie 2008, transportatorul este răspunzător pentru dauna survenită datorită întârzierii în transportul aerian de pasageri, bagaje sau mărfuri. Cu toate acestea transportatorul nu este răspunzător pentru daunele survenite datorită întârzierii dacă dovedește că el, prepușii și mandatarii săi au luat toate măsurile care se impun în mod rezonabil pentru a evita dauna sau că le-a fost imposibil să ia respectivele măsuri.

Nu pot fi reținute și cele invocate în recurs precum că intimata acceptând transportarea sa în alt termen decât cel stabilit în bilet, a fixat un nou termen, fiind în drept să solicite doar reducerea prețului pentru bilet, deoarece potrivit art.988 alin.(2) din Codul civil, răspunderea căraușului pentru prejudiciile care rezultă din întârziere este exclusă dacă altfel nu s-a convenit în mod expres sau dacă transportatorul nu a acționat cu intenție sau din culpă gravă. Din esența acestei norme rezultă că ÎS CA „Air Moldova” poartă răspundere și în cazul lipsei culpei sale, fiind ținut să repare și prejudiciul, care se datorează stării sau funcționării aeronavei, deoarece are obligația să asigure funcționarea și starea normală a unității de transport.

Recurentul menționează că instanțele inferioare nu au aplicat dispozițiile art. 988 alin.(2) din Codul civil, art.21 din Legea privind protecția consumatorilor, art.19 din Convenția de la Montreal din 28 mai 1999, Regulamentul (CE) nr.261/2004 care prevede obligația căraușului de a plăti compensație doar în cazul anulării zborului. Acestea nu pot fi acceptate deoarece sunt denaturate, or dispozițiile acestora reglementează situațiile cu privire la compensarea prejudiciului cauzat în urma prestării serviciilor necorespunzătoare.

Ba mai mult, atât prevederile art.19 din Convenția de la Montreal din 28 mai 1999 cât și Regulamentul (CE) nr.261/2004, reglementează că transportatorul poartă răspundere pentru dauna survenită datorită întârzierii în transportul aerian de pasageri.

Din aceleași raționamente nu poate fi reținut și cele invocate precum că atât legislația națională cât și cea internațională nu prevede obligația căraușului aerian la despăgubirea pasagerilor în cazul întârzierii prelungite a zborului, dar Regulamentul (CE) nr. 261/2004 stabilește doar obligația căraușului de a acorda asistență pasagerilor care include mese, băuturi răcoritoare, apeluri telefonice, cazare. Or, potrivit art.602 alin.(1) și (2) din Codul civil, în cazul în care nu execută obligația, debitorul este ținut să-l despăgubească pe creditor pentru prejudiciul cauzat astfel dacă nu dovedește că neexecutarea obligației nu-i este imputabilă. Neexecutarea include orice încălcare a obligațiilor, inclusiv executarea necorespunzătoare sau tardivă.

Instanța de recurs constată că, argumentele invocate în cererea de recurs în esența lor constituie o interpretare a normelor de drept efectuată de recurent și o apreciere a probelor efectuate de acesta care nu pot fi puse la baza recursului, însă acestea au fost deja supuse examinării minuțioase și aprecierii juste de către instanțele inferioare prin

prisma art. 130 și 139 din Codul de procedură civilă, în raport cu dispozițiile art. 118 din aceeași lege, fiindu-le oferite concluziile de rigoare și respectiv nu urmează a fi reiterate în ordine de recurs, iar instanțele inferioare au interpretat elocvent și au aplicat corect normele de drept incident speței.

Astfel, instanța de recurs notează că, recurentul nu a invocat niciun argument plauzibil în vederea justificării ilegalității deciziei instanței de apel.

În acest sens, completul reamintește prin prisma jurisprudenței CEDO, fosta Comisie a arătat că "... art. 6 parag.1 al Convenției, nu impune motivarea în detaliu a unei decizii prin care o instanță de recurs, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge recursul declarat împotriva sentinței pronunțate de o instanță inferioară, ca fiind lipsit de șanse de succes." (*cauza Rebait și alții contra Franței, Comisia Europeană a Drepturilor Omului, 25.02.1995, nr.26561/1995*)

Completul concluzionează că, din conținutul cererii de recurs nu rezultă existența unuia din temeiurile legale de recurs.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul, că instanța de apel a examinat pricina sub toate aspectele, a verificat și a apreciat corect probele prezentate, iar argumentele invocate în recurs nu se încadrează în temeiurile prevăzute de art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursul declarat de Întreprinderea de Stat, Compania Aeriană „Air Moldova” ca fiind inadmisibil în baza art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 431 alin. (2), art. 433 lit. a) și art. 440 din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Recursul declarat de Întreprinderea de Stat, Compania Aeriană „Air Moldova” se consideră inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele completului,
judecătorul

Valeriu Doagă

Judecătorii

Tamara Chișca-Doneva

Nicolae Craiu